

UDK: 351.74:061.1](100)

Biblid 1451-3188, 10 (2011)

Год X, бр. 35–36, стр. 201–213

Изворни научни рад

Мр Сергеј УЉАНОВ¹
Мр Звонимир ИВАНОВИЋ²

САВРЕМЕНЕ ТЕНДЕНЦИЈЕ У ПОСТУПАЊУ ПО ИНТЕРПОЛОВИМ ПОТЕРНИЦАМА

ABSTRACT

Under the contemporary conditions of developing police and criminalistics techniques and actions, traditional forms of international criminal police cooperation should take new forms. During the development of criminal police cooperation, its forms have evolved in different ways getting the look they have today. Various forms and modalities of cooperation were present in the past and the authors deal with Interpol notices (warrants) and diffusions. In the explanation of those acts concerning legal funds for certain police actions, the authors endeavour to illuminate their scope and influence on freedom of movement as well as their restrictions. Also, they elaborate the principles of sovereignty and *bona fides* in police actions and actions of other government entities in facilitating international cooperation.

Key words: INTERPOL, international notices, international diffusions, principle of sovereignty, principle of *bona fides*.

УВОД

Као једно од основних криминалистичких начела неки аутори наводе и начело међународне полицијске сарадње, с обзиром да је међународна сарадња савремених криминалистичких служби неминовност, нарочито у светлу карактеристика постојећих криминалних активности, брзине комуникације међу члановима међународних организованих криминалних група, доступности личним подацима потенцијалних жртви, као и

¹ МУП РС УКП, НЦБ ИНТЕРПОЛ Београд.

² КПА, Београд.

могућности све веће и лакше злоупотребе садашњих транспортних и информатичких система и технологија.³ Оно што осликава ововременски криминалитет, као везе и повезаност на различитим географским ширинама и дужинама, може се спречити само конкретнијим и потпунијим облицима међународне полицијске сарадње. Различите су институције у којима се ови облици сарадње одвијају, а можемо их поделити према захватању територије на глобалне, регионалне, мултилатералне и билатералне. У оквиру поменутих издвајамо на глобалном нивоу ИНТЕРПОЛ, што је назив за међународну организацију криминалистичке полиције. Историјски најстарија организација међудржавне полицијске сарадње и претеча ИНТЕРПОЛ-а свакако је Међународно криминалистичко удружење (које је основано 1889. године), на чијем је Десетом конгресу, одржаном 1905. године, први пут на изричит начин изражена потреба за сузбијањем криминалитета на међународном плану.⁴ Сматра се да су темеље модерном ИНТЕРПОЛ-у успоставили правни експерти и полицијски функционери из четрнаест држава окупљени на позив принца Алберта Првог од Монака (*Prince Albert I of Monaco*) на Првом међународном конгресу криминалистичке полиције, одржаном у Монаку од 14. до 18. априла 1914. године.⁵

Избијањем Првог светског рата дошло је до заустављања ових иницијатива, да би холандска државна полиција 1919. године покренула иницијативу за оснивање Међународне полицијске централе при Лиги народа.⁶ На иницијативу др Јохана Шобера (*Dr Johannes Schober*), председника бечке полиције, на међународном полицијском конгресу одржаном од 3. до 8. септембра 1923. године у Бечу, уз учешће делегата из деветнаест држава, основана је Међународна криминалистичка полицијска комисија (*International Criminal Police Commission (ICPC)*), са седиштем такође у Бечу, коју неки домаћи аутори још називају и Међународно

³ Б. Симоновић, *Криминалистика*, Крагујевац, 2004, стр. 16–18.

⁴ Резолуција која је том приликом донета је у потпуности илустровала став и стремљење ка формирању међународне криминалистичке полиције: „Као последица развоја модерних саобраћајних средстава поникла је међународна делинквенција, чије откривање и борба против ње захтевају међународне одредбе. Потребно је да свака држава организује по једну централу за борбу с међународном делинквенцијом”

⁵ На истом се разматрало о питањима битним за делотворнију сарадњу на плану борбе против криминалитета у међународним оквирима, а посебно о поступцима лишења слободе, метода и техника идентификације лица, установљењу централизоване међународне кривичне евиденције и утврђивању механизма екстрадиционог поступка. Више о овоме наведено је на Интернет сајту: <http://www.interpol.int/Public/ICPO/Governance/SG/History.pdf>, који је доступан 05.07.2009. године.

полицијско друштво.⁷ Том приликом су објављене прве потернице у Журналу међународне јавне безбедности. Први конгрес ове Комисије (или Друштва) у форми Генералне скупштине одржан је у Бечу, када су предложена оснивања Националних централних бироа у свакој држави чланици, као националних централних тачака за остваривање контаката у оквиру унутрашњих полицијских структура тих држава.⁸

Развијајући своју делатност, Комисија је до почетка Другог светског рата одржала петнаест конгреса.⁹ Почетак Другог светског рата условио је престанак функционисања наведене Комисије. Службеници нацистичке Немачке су преузели контролу над овом Комисијом, након смене генералног секретара (бившег аустријског полицијског комесара) Оскара Дреслера (*Oskar Dressler*) 1938. године, после чега је велика већина чланица одустала од учешћа у раду Комисије. Године 1942. Комисија у потпуности потпада под немачку контролу и њено седиште бива измештено у Берлин. Краљевина Белгија је, после окончања Другог светског рата, повела иницијативу за поновним покретањем међународне сарадње криминалистичких служби, те је 1946. године, у Паризу, обновљен рад Комисије, када је као телеграфска адреса овој организацији намењена скраћеница ИНТЕРПОЛ. Тада је први пут представљен систем обојених потерница. Садашње седиште међународне организације ИНТЕРПОЛ је у Француској, у Лиону.¹⁰

Организација Уједињених Нација је 1949. године одобрила ИНТЕРПОЛ-у (под називом Комисија) консултантски статус, као невладиној организацији. Садашњи назив – „Међународна организација криминалистичке полиције – ИНТЕРПОЛ” или само скраћено ИНТЕРПОЛ, одређен је Статутом донетим на 25. заседању 1956. године у Бечу. Прва регионална конференција, у оквиру ИНТЕРПОЛ-а, одржана је 1963. године у Монровији, у Либерiji. Значај ове међународне организације није умањен чињеницом постојања других међународних организација за борбу против криминалитета (нпр. ЕУРОПОЛ, SECI центар, ОСТА и др.), које су регионалног карактера, јер свака од њих има своје ингеренције и оквире деловања, који нису међусобно искључиви.

⁶ Наведено према Жарковић, М., *Криминалистичка тактика*, Београд, 2009, стр. 26.

⁷ Видети у: Жарковић, М., *Криминалистичка тактика*, Београд, 2009, стр. 26.

⁸ Резолуција којом су прихваћене препоруке за оснивање Националних централних бироа усвојена је 1927. године.

⁹ Један је одржан у Београду (и то XII – од 25. маја до 4. јуна 1936. године).

¹⁰ То је остварено тек 1989. године, а до тог момента седиште је и даље било у Паризу.

II) ЦИЉЕВИ РАДА

Циљеви и основни оквир деловања ИНТЕРПОЛ-а, утврђени су чланом 2 Статута ове међународне организације, који предвиђа да је њен циљ да:

- а) „осигура и развија најшире узајамно помагање свих органа криминалистичке полиције, у оквиру постојећих закона у разним државама, а у духу „Опште декларације о правима човека”;
- б) „установи и развије све установе способне да успешно допринесу спречавању и кажњавању кривичних дела општег права”.¹¹

У оквиру ИНТЕРПОЛ-а сарадња је дозвољена само у области општег права (односно класичног криминалитета), а према члану 3. Статута ове међународне организације „свака делатност или интервенција у питањима или случајевима који имају политички, војни, верски или расни карактер, најстроже је забрањена у Организацији”.¹² При томе, суверено је право сваке државе од које се захтева сарадња, да одлучи спада ли конкретно кривично дело у групу оних кривичних дела за чије расветљавање, те проналажење и лишење слободе њихових учинилаца, сарадња је искључива.¹³ На заседању Генералне скупштине одржаном у Бриселу 1970. године, ИНТЕРПОЛ је проширио своју надлежност и на отмице ваздухоплова, без обзира да ли ова криминална активност има политичку позадину или не, а 1971. године Организација Уједињених нација признаје ИНТЕРПОЛ као међународну организацију. Године 1982. формирано је независно тело за надгледање примене ИНТЕРПОЛ-ових међународних правила у вези са заштитом података, које ће 2003. године прерасти у Комисију за контролу ИНТЕРПОЛ-ових докумената. На 55. заседању Генералне скупштине ИНТЕРПОЛ-а, одржаном од 6. до 13. октобра 1986. године у Београду, усвојен је став да је суверено право сваке државе чланице да самостално одлучује „да ли ће и на који начин користити линију ИНТЕРПОЛ-а у борби против тероризма”. Значајно је да ИНТЕРПОЛ свој актуелни информатички комуникациони систем I-24/7 уводи 2002. године, а Командни и координациони центар 2003. године, што

¹¹ Наведено према Жарковић, М, Криминалистичка тактика, Београд, 2009. стр. 27–8.

¹² Према тумачењу усвојеном 1951. године од стране Генералне скупштине ИНТЕРПОЛ-а, „политички деликт је онај који има доминантну политичку црту”.

¹³ Управо овде се налазе разлози за вишеструко неиспоручивање Агима Чекуа, приликом лишења слободе у више наврата на основу црвене потернице ИНТЕРПОЛ-а, али и суспендовање потернице за ратне злочине у Добровољачкој улици у Сарајеву за време ратног сукоба у БиХ.

омогућава сарадњу 24 часа седам дана у недељи, у реалном времену са свим државама чланицама, чак и у случајевима да се неке од њих налазе у условима друштвено-политичке кризе, ванредног или ратног стања. Године 2004. инаугурисан је први ИНТЕРПОЛ-ов официр за везу и ИНТЕРПОЛ-ова канцеларија при Организацији Уједињених Нација, а 2008. године именован је специјални представник ИНТЕРПОЛ-а у седишту Европске уније. Међу основним принципима рада ове међународне организације посебан значај имају следећи:

- поштовања државног суверенитета (сарадња се заснива на активностима које снаге безбедности држава чланица предузимају у оквиру својих државних граница и у складу са својим националним законодавством);
- универзалности (свака држава чланица може сарађивати са свим другим државама чланицама);
- равноправности држава чланица (све државе чланице имају иста права и под истим условима¹⁴ могу користити постојеће службе ИНТЕРПОЛ-а);
- флексибилности радних метода (иако омеђени утврђеним принципима ИНТЕРПОЛ-а, радни методи су довољно флексибилни и у складу са разноликошћу стања и структура у државама чланицама);
- сарадње са другим агенцијама (преко Националних централних бироа држава чланица сарадња се остварује и са осталим институцијама које су у државама чланицама ангажоване на сузбијању криминалитета).

Улога Националног централног бироа државе чланице ИНТЕРПОЛ-а у конкретном систему криминалистичке службе није оперативна, већ стратешка и тактичка. Представљајући националну контакт тачку за размену информација од оперативног, тактичког и стратешког значаја за рад превасходно криминалистичке полиције, Национални централни биро ИНТЕРПОЛ-а је национална контакт тачка, која је путем система I-24/7 информатички и комуникационо повезана са Националним централним бироима осталих држава чланица ове међународне организације, али и са Генералним секретаријатом ИНТЕРПОЛ-а, односно његовим базама података. Ове базе података формиране су према постојећим линијама рада савремене криминалистичке службе и подаци који се у њима налазе доступни су криминалистичким полицијама држава чланица ИНТЕРПОЛ-а посредством њихових Националних централних бироа. Тако, постоје базе

¹⁴ Четири званична језика комуникације су енглески, шпански, француски и арапски.

података које се односе на крадена возила, тероризам, ДНК профиле, отиске прстију, искоришћавање деце и малолетних лица у порнографске сврхе, крадена уметничка дела, крадена и изгубљена путна документа, организоване криминалне групе које врше разбојништва на штету златара и радњи са скупоценим ручним сатовима, трговину људима, кријумчарење људи, крадена пловила, еколошки криминалитет, личне податке особа које су носиоци криминалних активност односно извршиоци кривичних дела, нестале особе и др. Уз могућност брзе размене података Национални централни биро има могућност формирања функционалне и обимне базе податка, те могућност увезивања добијених података са већ постојећим случајевима у својој архиви. Краће речено, суштина методологије поступања службеника Националног централног бироа ИНТЕРПОЛ-а није у раду са особама, већ са системима, тако да је у односу на друге организационе јединице криминалистичке службе улога Националног централног бироа помоћна. Ипак, поред наведеног, најважнији сегмент у раду Националног централног бироа ИНТЕРПОЛ-а, односно један од приоритета због којих је ова међународна организација и основана, јесте управо потражна делатност и њено константно унапређивање праћено савременим информатичким, форензичким и комуникационим системима и технологијама. Један од веома ефикасних начина за остваривање овог циља је примена система интернационалних обавештења/потерница.¹⁵ Ове информације, чија се размена жели поспешити, обично се односе на одређена лица која се имају ухапсити, и за њима се трага због извршења тешких кривичних дела, или се ради о несталим особама, неидентификованим лешевима, могућим опасностима и начинима извршења кривичних дела. Уз описано, ова обавештења/потернице користе се и од стране Организације Уједињених Нација за упозоравање полиција света о појединцима који се налазе под санкцијама услед веза са Ал Каидом и Талибанима; као и од стране Међународног кривичног суда и међународних кривичних трибунала за бившу СФРЈ и Руанду ради трагања за лицима, за која се сумња да су извршила тешка кривична дела и кршење међународног хуманитарног права.

¹⁵ Енглеска реч *notice* дословно има значење „обавештење”, али израз *red notice* користи се за означавање међународне потернице која се расписује ради лишења слободе извршиоца кривичног дела недоступног органима кривичног гоњења државе, која га потражује на међународном плану.

III) ИНТЕРПОЛОВЕ ПОТЕРНИЦЕ

Врсте ИНТЕРПОЛ-ових обавештења/потерница су следеће:

1. Црвена потерница (Red Notice) – означава захтев државе чланице за лишењем слободе и привременим задржавањем лица са могућношћу екстрадиције;
2. Жуто обавештење (Yellow Notice) – означава захтев за помоћи у лоцирању несталих лица, најчешће малолетних лица, или у циљу идентификације лица која нису у могућности да о себи пруже податке;
3. Плаво обавештење (Blue Notice) – служи у циљу прикупљања потребних обавештења о идентитету одређеног лица или о активностима у вези са одређеним криминалним активностима, најчешће се користи ради лоцирања лица за којим се трага и претходи расписивању међународне потернице;
4. Црно обавештење (Black Notice) – служи прибављању информација о неидентификованим лешевима, како би се утврдио идентитет страдалих особа;
5. Наранџасто обавештење (Orange Notice) – има сврху у обавештавању јавних организација и полиција као и других међународних организација о потенцијалним опасностима од стране прикривених оружја, касетних бомби и других опасних материја и средстава погодних за терористичке активности и угрожавање већег броја лица односно имовине у већем обиму;
6. Зелено обавештење (Green Notice) – служи пружању упозорења и у циљу обавештајног оперативног полицијског рада у вези са лицима, која су извршила кривична дела у прошлости и за која је вероватно да ће их поновити у будућности;
7. ИНТЕРПОЛ-ова и Специјална потерница Организације Уједињених нација – објављују се за групе и појединце који су под санкцијама Организације Уједињених нација – а, нарочито против чланова терористичке мреже Ал Каиде или покрета Талибана.

За ове акте Генерална скупштина ИНТЕРПОЛ-а је 29. октобра 1996. године на 65. заседању донела смернице о примени, којих се морају придржавати државе чланице ИНТЕРПОЛ-а. Препоручује да у циљу добробити и у корист свих држава чланица ИНТЕРПОЛ-а ове смернице буду у потпуности примењиване, како би се искористили расположиви ресурси ради идентификације, трагања за извршиоцима кривичних дела и

вршења надзора над носиоцима криминалних активности на међународном плану. Наведене смернице су следеће:

- AGN/31/RES/2 (1962) – Композитна сличност (Composite likenesses);
- AGN/31/RES/7 (1962) – Колор фотографија (Colour photography);
- AGN/42/RES/10 (1973) – Систематизован надзор над међународним криминалцима (Systematic surveillance of international criminals);
- AGN/52/RES/4 (1983) – Форме у примени за захтевање циркуларне размене информација од Генералног секретаријата (Forms used to request the General Secretariat to circulate information);
- AGN/55/RES/15 (1986) – Облици образаца у контексту захтева за међународном полицијском сарадњом (Forms used in the context of police co-operation);
- AGN/56/RES/5 (1987) – Минимум критерија Генералног секретаријата за пуштање у промет и објављивање међународних упозоравајућих обавештења (зелена обавештења и еквивалентни документи) (Minimum criteria for the circulation, by the General Secretariat, of international warning notifications (green notices and equivalent documents)). У складу са наведеном смерницом прописивање минималних критеријума за објављивање упозоравајућих обавештења подразумева:

1. Међународно упозорење (обавештење/потерница) може се издати (објавити) за било које лице за које се сумња да је међународни криминалац, уколико постоји један од следећих разлога:
 - а) Уколико је осуђиван у најмање три државе (искључујући осуде за лакша кривична дела која је чинио);
 - б) Уколико има најмање једну осуђујућу пресуду у једној држави и полицијски досије у најмање две друге државе (искључујући досијеа за лакша кривична дела), а све околности указују да ће највероватније вршити значајније криминалне активности међународног карактера;
 - в) Када има досије у најмање две државе уколико природа дела за која се сумња да их је учинио (на пример, илегални промет опојне дроге, фалсификовање новца, прикривање украдених предмета, промет оружја, експлоатација проституције, џепне крађе) указује на вероватноћу или могућност вршења међународних криминалних активности одређеног значаја;
 - г) Уколико у најмање једној држави има полицијски досије, који указује на вероватноћу учешћа тог лица у извршењу тешких кривичних дела (на пример, напади на лица и имовину уз употребу оружја или

експлозивних средстава, разбојништва, организована трговина људима и сл.) у оквиру криминалне организације која делује у више земаља.

2. Под полицијским досијеом се подразумева случај у којем је полицијска активност на расветљавању кривичног дела довела до постојања основане сумње, доводећи до проналаска озбиљних доказа о умешаности у кривично дело;
3. У случајевима када је доступна информација нејасна или збуњујућа или се чини некомплетном, неопходно је да се контактира Национални централни биро односне државе, пре објављивања оваквог обавештења/потернице, ради разјашњавања спорних околности или чињеница. У оваквим случајевима Национални централни бирои, на које се односе околности везане за питање обавештења/потернице требало би да буду обавештени од стране Генералног секретаријата ИНТЕРПОЛ-а о намери издавања конкретног обавештења/потернице;
4. У случајевима када се циљеви обавештења о упозорењу највероватније могу постићи и ограниченом циркулацијом на одређеним географским подручјима, Генерални секретаријат ИНТЕРПОЛ-а не би требало да дозволи општу циркулацију обавештења.

Поред онога што се назива потерницама, којих има седам врста и не представљају све акте о трагању, у оквиру сарадње међу чланицама ИНТЕРПОЛ-а постоје и расписи (*diffusion*) о трагању упућени појединој, одређеним или свим државама чланицама ИНТЕРПОЛ-а путем глобалног полицијског комуникационог система I-24/7, са захтевом да се лице лиши слободе или да се прибаве додатни подаци у погледу одређене полицијске потраге или истраге. Распис има исту правну обавезност као и међународна потерница и представљају правни основ за лишење слободе неког лица, у конкретном случају. Разлика међународне потернице и расписа је у чињеници да због хитности у поступању држава чланица упућује свој распис преко ИНТЕРПОЛ-ове комуникационе мреже ради потраживања неког лица на међународном плану, док међународну потерницу објављује Генерални секретаријат ИНТЕРПОЛ-а преко наведеног комуникационог система и то самоиницијативно или на захтев државе чланице чији органи кривичног гоњења међународно потражују неко лице. У току 2008. године издато је 3339 расписа о трагању (дифузија) који су регистровани у ИНТЕРПОЛ-овој бази, у којој се налази лични подаци потраживаних лица. Крајем 2008. године у оптицају је било 23.898 обавештења и 41.460 расписа о трагању. Број лица лишених слободе од 2000 године на основу ових аката износи 27630.

Генерални Секретаријат ИНТЕРПОЛ-а је 2008. године издао 4596 обавештења, и то:

Црвена (међународне потернице)	Плава	Зелена	Жута	Црна	Интерпол ОУН	Наранџаста
3.126	304	664	385	91	26	7

Поменути акти, и обавештења/потернице и расписи о трагању, садрже два основна типа информација: специфичности потребне за утврђивање идентитета и правне информације неопходне за поступак одлучивања о евентуалној екстрадицији. Прве чине опсежне информације о лицу, детаљи о спољашњем изгледу (опис), физичке карактеристике, скорија фотографија, дактилоскопски фиш као и друге релевантне податке, као што су: занимање, језици којима се служи лице, серијски бројеви његових идентификационих докумената и др. Друге се односе, на пример, на кривично дело које се лицу ставља на терет, упућивања на законе и друге прописе којима су ова дела прописана, или на основу којих је лице осуђено; максималну казну која је изречена или која може бити изречена; као и на детаље из којих ће бити захтевана екстрадиција одбеглих лица. Обавештења/потернице и расписи се објављују на службеним језицима који су у употреби у ИНТЕРПОЛ-у односно тзв. радним језицима ИНТЕРПОЛ-а: француском, енглеском, шпанском и арапском. Само објављивање се врши на посебно обезбеђеном сајту ИНТЕРПОЛ-а за припаднике полиције којем се може приступити само преко безбедносних шифара и корисничких имена овлашћених лица у Националним централним бироима држава чланица ИНТЕРПОЛ-а. Поред овога оне могу бити објављене и на јавном Интернет сајту ове међународне организације, уколико на то пристаје страна која захтева њихово објављивање. У погледу јавног обавештавања и упознавања јавности са постојањем оваквих аката, нарочито наредби за лишење слободе, посебно у вези са прибављањем потребних обавештења, неопходно је навести да према правилима ове међународне организације њен Генерални секретаријат може објављивати само она обавештења/потернице које испуњавају све услове прописане за стављање овакве информације у процедуру. Ово искључиво, уколико се не коси са чл. 3. Статута ИНТЕРПОЛ-а, који забрањује организацији предузимање било каквих аката у питању кривичних дела која су политичког, војног, верског или расног карактера. Поред описаног неопходно је истаћи и да Генерални секретаријат ИНТЕРПОЛ-а задржава право да одбије да објави потерницу, када сматра да

постоји ризик за међународну полицијску сарадњу, организацију ИНТЕРПОЛ-а, особље ИНТЕРПОЛ-а или државе чланице ИНТЕРПОЛ-а, као и коју не сматра потерницом због њене формалне или садржинске мањкавости. У последње време, ИНТЕРПОЛ је у потпуности оправдао своје постојање и намену подршком светским криминалистичким службама у идентификовању, откривању и лишењу слободе неколико десетина извршилаца кривичних дела у вези са: искоришћавањем деце и малолетних лица у порнографске сврхе, сексуалном експлоатацијом деце и малолетних лица, терористичким активностима, разбојништвима, кријумчарењем људи, криминалним активностима на штету привредних система, трговином људима, организованом крађом моторних возила, као и илегалном трговином и кријумчарењем опојних дрога, психотропних супстанци и прекурсора.¹⁶ Наведеном је допринео и постојећи систем реализовања потражне делатности у складу са предметном ИНТЕРПОЛ-овом методологијом. У великом броју случајева комбинују се различите врсте обавештења, па се тако на обрасцу за потрагу за несталим лицем може наћи ознака обавештења/потернице за лицем које је извршило отмицу. Сматрамо да на савремене тенденције у поступању по ИНТЕРПОЛ-овим обавештењима/потерницама и расписима, поред наведених информатичких и комуникацијских предности, у великој мери утиче повремени дисбаланс између реалног и условљеног испољавања принципа суверенитета државе чланице и принципа *bona fide*, што пресудно одређује спремност државе чланице на међународну полицијску сарадњу путем ИНТЕРПОЛ-а. С једне стране ови принципи се допуњују, јер свака суверена држава чланица има могућност да самостално одлучује да ли ће уважити међународну ИНТЕРПОЛ-ову потерницу и лишити слободе одређено лице на својој територији ради његове екстрадиције, док са друге стране стратешки политички аспекти међународног положаја конкретне државе чланице могу допринети да принцип *bona fide* буде одраз њене немогућности да суштински испољи принцип своје суверености. Па тако, може доћи до ситуације да конкретна држава чланица ИНТЕРПОЛ-а, која има супсидијаран положај у спољнополитичким односима, не поступа по ИНТЕРПОЛ-овој потерници или распису не уважавајући њихов правни значај и оправданост због стратешких политичких интереса. Можемо закључити да у том случају примена принципа *bona fide* није израз суверености једне државе, већ је условљена њеном мањом или већом

¹⁶ Свака од наведених ИНТЕРПОЛ-ових активности вођена је у оквиру одређене акције под кодним називом.

зависношћу у регионалном и светском политичком окружењу. Посматрано кроз призму примене или заштите права на слободу кретања оваква овлашћења и процедуре које имају међународни карактер, дефинитивно утичу на свеукупно потпуније штићење права и слобода грађана. Са једне стране прописане су одређене процедуре које се морају поштовати у конкретним случајевима, које ће осигурати у потпуности заштиту права и слобода лица која су предмет потерница и обавештења а, са друге стране, постоје одређени политички проблеми. Оно што може, условно речено, представљати проблем је питање злоупотребе принципа суверености и принципа *bona fide*, у оваквим моментима. У овом тренутку, у питању је човек са простора Балкана, који може бити предмет злоупотребе, из политичких циљева, али где се на крају подвлачи црта? Да ли ће следећи бити неки амерички маринач, који је ушао у политички естаблишмент у својој држави, постајући утицајни политички функционер, а који се из времена своје војне службе доводи у везу са убиствима цивилних становника Авганистана, Ирака или мучењем у току спровођења истражних радњи у Гуантанамо Беју. Уз разумевање проблема конфликта на Балканском простору, морамо антиципирати и друга могућа жаришта која могу генерисати овакве проблеме, као на пример припаднике чеченске владе у егзилу, њихове могуће импликације у сличним случајевима. Могло би се закључити да је цивилизацијско право човека на слободу кретања умногоме подређено савременом историјско-политичком чињеницом да је пристанак садашњих међународноправних субјеката на примену права својеврстан доказ преваге политичких околности над правом и правношћу.¹⁷ Ово даље доприноси нарушавању суштинских вредности принципа суверенитета и принципа *bona fide* у манифестовању државности, који од гаранта људских права и слобода постају параметри за спровођење политике „дуплих аршина”, као превасходне карактеристике нашег доба. Тако је према нашем мишљењу, због негативне селекције капиталних цивилизацијских приоритета, правна садашњост у подређеном положају спрам политичке калкулације, која је најчешће краткорочна и подложна недоследности у заштити грађана, као својих виталних субјеката.

¹⁷ Мисли се на државе које су међународноправно признате, те тиме и чланице Организације Уједињених нација.

IV) ИЗВОРИ

- Жарковић, М., *Криминалистичка тактика*, Београд, 2009.
- Лукић Т., „Борба против тероризма на нивоу Европске уније и међународна сарадња”, *Зборник радова Правног факултета*, Нови Сад 2006, вол. 40, бр. 1.
- Нешковић С., „Међународни полицијски односи и сузбијање организованог криминала на простору Западног Балкана”, *Ревизија за криминологију и кривично право*, 2006, вол. 44, бр. 1.
- Никач Ж., „Међународна сарадња држава у борби против криминалитета, са освртом на полицијску превенцију”, *Југословенска ревија за криминологију и кривично право*, 2002, вол. 40, бр. 1.
- Никач Ж., Милошевић М., *Транснационална сарадња у борби против криминалитета – Еуропол и Интерпол*, Завод за уџбенике и наставна средства, Безбедност, Београд, 2003, вол. 45, бр. 5.
- Симоновић, Б., *Криминалистика*, Крагујевац, 2004.
- Snowden L. L. and Whitsel C. B., *Terrorism: Research, Readings, & Realities*; Deflem M., Maybin C. L., *Interpol and the Policing of International Terrorism: Developments and Dynamics since September 11*, Upper Saddle River, NJ: Pearson Prentice Hall, 2005.
- Интернет: <http://www.interpol.int/Public/ICPO/Governance/SG/History.pdf>.